

Aktuálně.cz.-01.12.2023

Barbora Doubravová

S převaděčem za sto tisíc do Česka. Přibývá ukrajinských mužů utíkajících před válkou

З конвертером за сто тисяч до Чехії. Збільшується кількість українських чоловіків, які тікають від війни

Незважаючи на те, що вони підлягають військовій службі і не можуть залишити свою країну, у Чехії все більше українських чоловіків віком від 18 до 60 р. Наразі понад 90 тис. із них мають тут посвідку на проживання, що становить чверть від загальної кількості українських біженців у Чехії. Деякі з чоловіків потрапляють сюди завдяки контрабандистам. Їх або маскують під гуманітарних працівників, або відправляють через кордон лісовими дорогами. Сьогодні в Чехії перебуває приблизно 93 тис. дорослих українців призовного віку. Якщо на початку війни це була лише десята частина, то зараз вони становлять чверть від загальної кількості українських біженців у країні. Так само змінюється їхня частка в Польщі та Німеччині.

<https://zpravy.aktualne.cz/domaci/prevadec-ukrajina/r~94ebb7008df411eebe29ac1f6b220ee8>

∟

Ačkoliv se na ně vztahuje branná povinnost a svou zemi nesmí opustit, v Česku je stále více ukrajinských mužů ve věku od 18 do 60 let. Momentálně jich zde má povolení k pobytu více než 90 tisíc, což je čtvrtina z celkového počtu ukrajinských utečenců v Česku. Část z mužů se sem dostane díky převaděčům. Buď je převlečou za humanitárního pracovníka, nebo je pošlou přes hranici po lesních cestách.

Muž, který se na síti Telegram označuje jako Vladimír, se pro riskantní byznys rozhodl poté, co mu na bojišti zahynuli dva kamarádi. "Oba se ocitli na frontě - jeden z ukrajinské strany, druhý z ruské. Oba cítili, že je pravděpodobně čeká smrt, došla jim nesmyslnost války, a tak chtěli pryč. Pomocť jsem jim měl já. Než jsem získal potřebné kontakty a zdroje, bylo pozdě. Oba zemřeli," popisuje pro server Investigace.cz. Nyní se před podobným osudem snaží zachránit jiné. Pašuje Ukrajince přes hranice a ti pak míří dál do Evropy, mimo jiné do Česka. Se svými klienty komunikuje přes Telegram. Zveřejňuje tam ceník za převedení, podmínky i aktuální informace. Své služby inzeruje i na facebookové skupině pro ukrajinské uprchlíky v Česku. "Česko je jedna z nejvíce frekventovaných zemí, kam muži z Ukrajiny skrze převaděče směřují. Dokládají to videa, na kterých jim uprchlíci děkují přímo z centra Prahy," říká novinářka Kristina Vejnabender z Investigace.cz, která schéma pašování popsala.

Dnes je v Česku dospělých Ukrajinců v branném věku zhruba 93 tisíc. Zatímco ze začátku války to byla jen desetina, teď tvoří čtvrtinu celkového počtu ukrajinských utečenců v zemi. Podobně se jejich podíl mění i v Polsku a Německu. Vejnabender si to vysvětluje únavou z války. "Na začátku utíkaly ženy s dětmi. Teď jsou v situaci, kdy neviděly své muže dva roky. Proto se nyní chce část mužů spojit s rodinou," říká. Vladimír uprchlíkům kromě dopravy pomáhá s prvotní adaptací na místě, například při shánění práce. Sám s utečenci ale necestuje, na to má

spolupracovníky. Nejčastěji využívá hraniční přechod mezi Moldavskem a Ukrajinou nazývaný Tudora. Muži prchající z války se vydávají za humanitární pracovníky. Z Moldavska pak většina uprchlíků pokračuje dál do Evropy. "Klienti v děkovných videích často oznamují, kde se přímo nachází, ať už v Polsku, nebo právě v Česku," říká Vejnabender. Část z nich je na videích stále ve žlutých vestách humanitárních dobrovolníků. Jiní klienti zase svým převaděčům nafotí razítko dokazující, že překročili hraniční přechod.

Buď lesem, nebo jako humanitární pracovník přes přechod

Falešný doklad humanitárního pracovníka, se kterým pak mohou "legálně" překročit hraniční přechod, uprchlíky vyjde na zhruba 157 tisíc korun. Vladimír podle reportérů svým klientům ale doporučuje spíše "jízdu načerno" mimo oficiální přechody, která vyjde na 100 tisíc korun.

"Pokud překročíte hranice jako humanitární pracovník, máte záznam v registračním systému. Jestliže se nevrátíte do stanovené doby zpátky na Ukrajinu, čekají vás po návratu problémy se zákonem. To se u nelegálního přechodu nemůže stát, protože o vás jednoduše nevědí," vysvětluje převaděč. Migranti v tomto případě musí přes malé cestičky lesem nebo v polích. Nelegální přechod v takzvané zelené zóně je pak naceněn podle toho, kolik kilometrů je muž ochoten ujít pěšky. Slevy závisí na náročnosti samotné cesty. Pěší přechod vyjde levněji. Pokud je člověk schopen ujít osm kilometrů, cena klesne na zhruba 35 tisíc korun, píše se ve Vladimírově ceníku. Klienti převaděči platí až po úspěšném překonání hranice, a to v hotovosti, kryptoměně, nebo mu nabídnou materiální věc, například své auto. "Sebepropagace převaděčů na telegramových kanálech je podobná. Jsou veřejně dostupné," vysvětluje novinářka Vejnabender.

Fotí se s balíkem peněz v rukou

Jakmile se zájemce o útěk dozví o možnosti převodu, spojí se s převaděčem v soukromém chatu, kde mu popíše svou situaci, případně nafotí doklady. Zákazníci posílají i důkaz, že na službu mají peníze. "Fotí se s balíkem peněz v rukou nebo pošlou fotku auta," dodává novinářka Vejnabender. Svou cestu přes hranice ukrajinští muži nejčastěji začínají v Oděse, kde čekají, až se jim převaděč ozve s přesným termínem. Přechody hranic zásadně ovlivňuje zimní počasí. V tomto období tak podle novinářky začínají převaděči své služby nabízet méně. "Nyní v posledních dnech Vladimír na svém účtu zveřejnil informaci, že napadl sníh a bude složité využívat nelegální přechody přes zablácené cesty," popisuje novinářka. Převaděčům hrozí na Ukrajině při odhalení nebo dopadení až devítileté vězení. Vladimír proto na své klienty apeluje, aby o službě mlčeli. V přesvědčení, že zachraňuje životy, o svých službách ale informuje oproti jiným převaděčům na internetu více otevřeně a detailně. Jeho profil vedle praktických informací o převádění obsahuje i Vladimírovy osobní dojmy a rady. "Z jeho profilu je vidět, že hledá pozornost, proto jsem ho napřímo oslovila s tím, že chci vědět, jak schéma funguje," vysvětluje Vejnabender.